

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

Názory občanů na přínosy a negativa cizinců žijících v ČR

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2011, v11-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>7. 3. – 14. 3. 2011</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1306</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.45, OV.184</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>13. května 2011</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Paulína Tabery</i>

V březnu 2011 byly do výzkumu Naše společnost zařazeny otázky mapující názory a postoje české veřejnosti k cizincům žijícím v České republice. V rámci tohoto bloku bylo zjišťováno, zda občané jiných národností, kteří se do země v nedávné době přistěhovali, představují podle českých občanů problém, a to jak celorepublikově, tak v místě bydliště. Další otázka se zaměřila na konkrétnější nahlížení na cizince, a to v intencích, jak se o této problematice mluví ve veřejném diskurzu - v diskusích, médiích. Týká se to obohacování kultury, nárůstu nezaměstnanosti či kriminality, ale i řešení stárnutí populace a přispívání k rozvoji hospodářství.

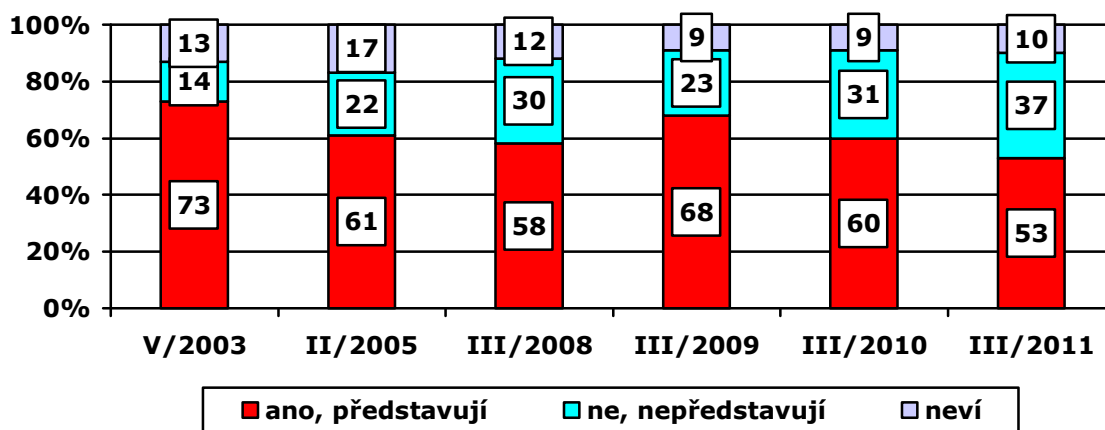
Mezi obyvateli České republiky převažuje názor, že občané jiných národností, kteří se sem v posledních letech přistěhovali, představují v měřítku celé republiky problém; k tomu se přiklání zhruba polovina (53 %) dotázaných. Zajímavé je proto srovnání s otázkou, zda cizinci představují problém i v místě bydliště respondentů, kde naopak převažuje odpověď, že problém nepředstavují (56 %).

Charakter uvedeného mínění, a to jak převažující negativnější náhled v případě celorepublikového hodnocení, tak pozitivnější v případě hodnocení místa bydliště, je poměrně setrvalý a toto rozložení odpovědí je patrné od začátku šetření. Nicméně, v případě celé republiky se vnímání situace za poslední roky celkem zásadně proměnilo a

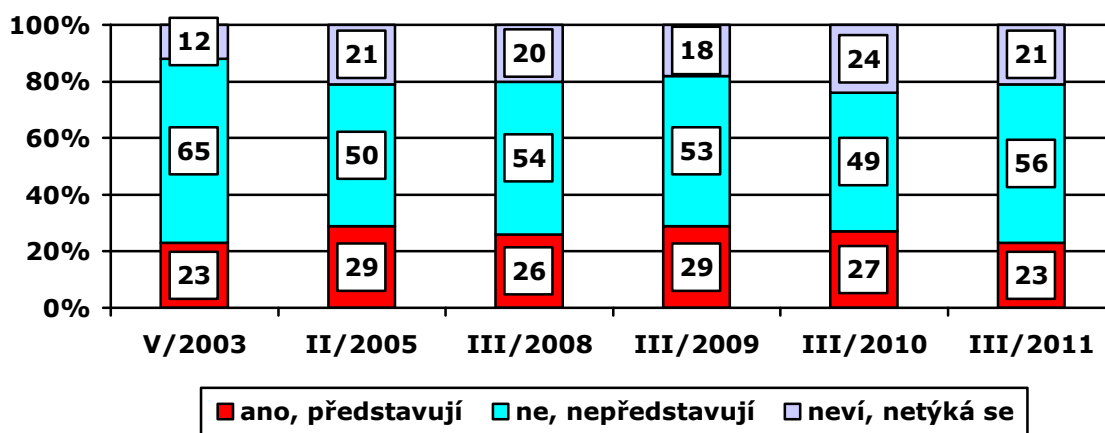

mínění, že cizinci jsou problémem, od roku 2009 oslabilo o 15 procentních bodů. Je to zároveň nejnižší hodnota za celou dobu provádění šetření od roku 2003. Podobný trend oslabení mínění o problematičnosti cizinců, i když ne tak silný, lze pozorovat i v případě hodnocení situace v místě bydliště. V tomto případě lze zaznamenat mírný pokles, od minulého šetření o 4 procentní body, od roku 2009 celkově o 6 procentních bodů, tedy k hodnotě stejné jako v roce 2003 na začátku měření.

Graf 1. Představují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém? – hodnocení celé ČR¹

Graf 2. Představují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém? – hodnocení místa bydliště²

Co se týče rozdílů v názorech z hlediska sociodemografických charakteristik, v případě hodnocení celé České republiky jsou o něco častěji o problematičnosti cizinců přesvědčeni lidé starší, méně vzdělaní, lidé deklarující špatnou životní úroveň a ti, kteří nemají známé nebo přátele mezi cizinci zde dlouhodobě žijícími.

¹ Znění otázky: „Představují nebo nepředstavují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém a) v rámci celé České republiky, b) v místě Vašeho bydliště?“ Varianty odpovědí: ano, představují; ne, nepředstavují.

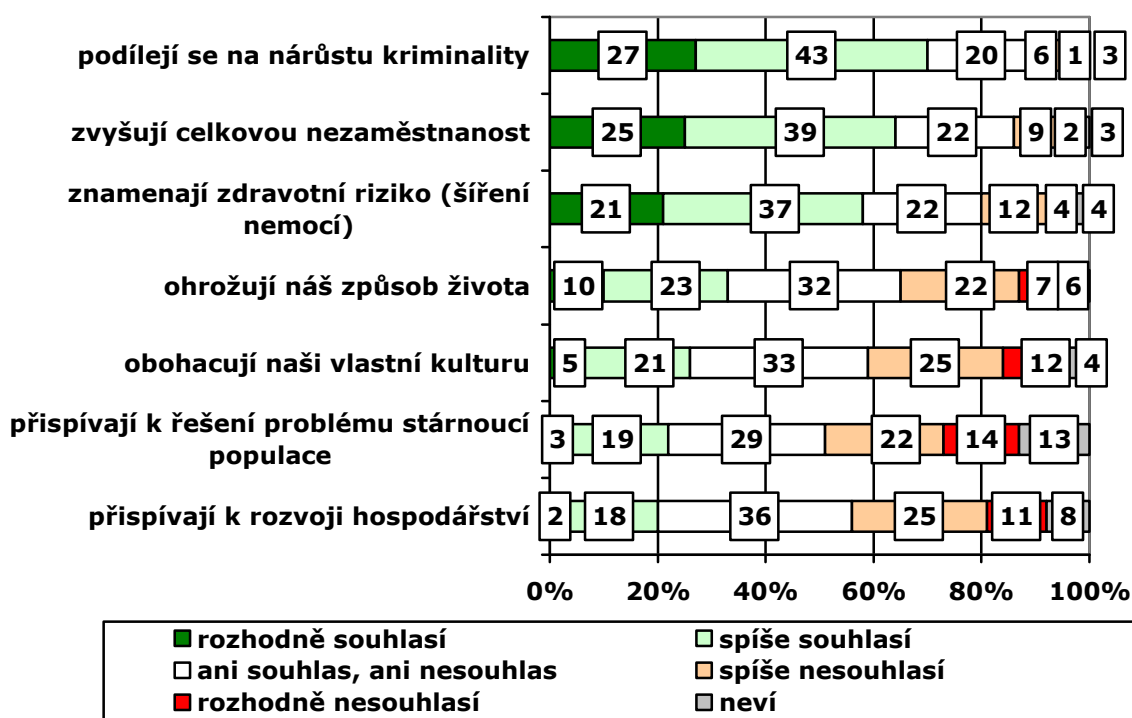
² Znění otázky: „Představují nebo nepředstavují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém a) v rámci celé České republiky, b) v místě Vašeho bydliště?“ Varianty odpovědí: ano, představují; ne, nepředstavují.

V místě bydliště vnímají přistěhovalce jako problém lidé z větších měst nad 30 000 obyvatel a obyvatelé v severních regionech jako jsou Ústecký a Liberecký kraj.

Podobně, jako převažovalo problematické, negativní vidění přistěhovalců jiných národností při hodnocení České republiky jako celku, i z odpovědí u jednotlivých výroků lze usuzovat spíše na převažující negativní náhled obyvatel na přistěhovalce dlouhodobě zde žijící.

Baterie otázek byla složena z argumentů, které běžně zaznívají ve veřejné diskusi ohledně cizinců stěhujících se do České republiky a respondenti měli projevit souhlas, nesouhlas, či neutrální postoj u různě formulovaných výroků. Celkem jednoznačný je převažující souhlas u třech negativních výroků, kde je zároveň viditelná velmi malá míra nesouhlasu. Jedná se o podílení se na nárůstu kriminality (70 % souhlasných odpovědí), zvyšování celkové nezaměstnanosti (64 %) a zdravotní riziko (58 %). Naopak viditelnější podíl nesouhlasných a malý souhlasných odpovědí, je patrný v případě vnímání cizinců jako příspěvku k rozvoji hospodářství, řešení problému stárnutí populace nebo obohacování zdejší kultury. Je zajímavé, že cizinci jsou vnímání spíše jako hrozba bezpečnostní, ekonomická, případně zdravotní, ovšem nikoliv kulturní v nejširším slova smyslu. S tím, že by cizinci zde dlouhodobě žijící ohrožovali „naš způsob života“ souhlasí třetina populace - což je o poznání méně, než je tomu u výše zmíněných výroků -, zhruba třetina s tím nesouhlasí a podobný podíl zastává nevyhraněný názor.

Graf 3. Názory ohledně cizinců pobývajících dlouhodobě v České republice³

³ Znění otázky: „Řekněte, nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky. Cizinci pobývajících dlouhodobě v České republice... a) obohacují naši vlastní kulturu, b) zvyšují celkovou nezaměstnanost, c) se podílejí na nárůstu kriminality, d) přispívají k řešení problému stárnoucí populace, e) znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí), f) přispívají k rozvoji hospodářství, g) ohrožují náš způsob života.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí; spíše souhlasí; ani souhlas, ani nesouhlas; spíše nesouhlasí; rozhodně nesouhlasí.

V obecné rovině lze říci, že zkoumané postoje k cizincům se v čase zásadním způsobem neproměnily, tedy vysoká míra souhlasu s negativními výroky i jejich pořadí zůstává zachováno. Nicméně k jistým změnám přeci jenom došlo. Ve srovnání s předešlým šetřením z roku 2009 se oslabilo přesvědčení, že cizinci dlouhodobě zde žijící zvyšují celkovou nezaměstnanost, a to o 8 procentních bodů, a podobnou změnu doznal i názor o cizincích jako zdravotním riziku, kde souhlas s tímto výrokiem poklesl o 13 procentních bodů.

Tabulka 1. Názory ohledně cizinců pobývajících dlouhodobě v České republice – časové srovnání (v %)

	III/2009 S/SN/N	III/2011 S/SN/N
Podílejí se na nárůstu kriminality	74/17/6	70/20/7
Zvyšují celkovou nezaměstnanost	72/17/8	64/22/11
Znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí)	71/16/9	58/22/16
Ohrožují náš způsob života	36/30/28	33/32/29
Obohacují naši vlastní kulturu	25/30/41	26/33/37
Přispívají k řešení problému stárnoucí populace	25/23/34	22/29/36
Přispívají k rozvoji hospodářství	24/33/33	20/36/36

Pozn. Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpovědi „nevím“. S = součet souhlasných odpovědí, N = součet nesouhlasných odpovědí, SN = ani souhlas, ani nesouhlas.

Rozdíly v souhlasu s jednotlivými výroky z hlediska sociodemografických charakteristik se projevují částečně podle věku, a také podle vzdělání a životní úrovně respondentů. O tom, že se cizinci podílejí na nárůstu kriminality, jsou o něco častěji přesvědčeni starší lidé, naopak o obohacení naší kultury vypovídají v o něco větší míře mladší ročníky. Poměrně výrazné rozdíly se objevují i podle deklarované životní úrovně. Lidé s dobrou životní úrovní mají na cizince vstřícnější názor, tedy častěji souhlasí s argumenty, že tito lidé obohacují zdejší kulturu a přispívají k rozvoji hospodářství. Naopak, lidé se špatnou životní úrovní jsou ve svém přesvědčení negativnější. Častěji si myslí, že cizinci zvyšují celkovou míru nezaměstnanosti, přispívají k nárůstu kriminality, jsou zdravotním rizikem a jsou ohrožením našeho způsobu života. Z hlediska vzdělání lze konstatovat, že lidé s vyšším vzděláním jsou k cizincům vstřícnější. O něco častěji souhlasí, že obohacují naši kulturu, či přispívají k rozvoji hospodářství, naopak menší souhlas vyjadřují u zvyšování nezaměstnanosti, růstu kriminality, zdravotního rizika, rovněž si v menší míře myslí, že přistěhovalci ohrožují náš způsob života. Negativní náhled na cizince mírní osobní zkušenost s nimi. Lidé, kteří potvrzují, že mezi cizinci zde žijícími mají přátele či známé, zastávají k přistěhovalcům příznivější postoj. Vyjadřují o něco vyšší míru souhlasu s tím, že obohacují kulturu, přispívají k rozvoji hospodářství, ale také řeší problém stárnutí populace. Naopak méně souhlasí s tím, že by zvyšovali celkovou nezaměstnanost, byli bezpečnostním či zdravotním rizikem, nebo ohrožovali zdejší způsob života.